

Electoral beweeegredenen

Een onderzoek naar de electorale redenen voor
parlementsleden om tegen de partijlijn in te stemmen

Bachelorscriptie Politicologie

Naam: Daan Michiel Valentijn

Studentnummer: S2090953

Opleiding: Politicologie

Eerste lezer: Dr. T.A. Mickler

Tweede lezer: F.G.J. Meijerink

**Universiteit
Leiden**

Instituut Politieke
Wetenschap

Inleiding

Een mixed-member proportional (MMP) kiesstelsel heeft een combinatie van via districten verkozen leden in het parlement, die meestal door middel van ‘first past the post’ verkozen zijn. Het andere deel van de parlementsleden is verkozen via de partijlijst, waarbij landelijke proportionele representatie voorop staat. Er zijn dus voor kandidaten verschillende manieren om in het parlement te komen en om de zetel die ze eventueel al hadden te behouden. Er zijn dus ook verschillende strategieën voor deze kandidaten om te hanteren om dit doel te bereiken. Deze strategieën kunnen verschillen over de wijze waarop zij verkozen kunnen worden, of verkozen zijn. Wanneer de partij gaat over de positie die een kandidaat krijgt op de lijst, heeft deze partij dus ook een grote invloed op het gedrag van een parlements lid (Norris, 2000), maar wanneer dit parlements lid verkozen is via een district, heeft de beleidsagenda van dit district een grote invloed op het gedrag van dit parlements lid (Zittel & Nyhuis, 2019).

Binnen het ‘first past the post’ kiesstelsel zijn er veel parlementsleden die bij tijd en wijle van de partijlijn afwijken (Tavits, 2009), dit doordat ze ook een district vertegenwoordigen. Als er dan dus een stemming is waarbij de partijlijn tegenover de belangen van het district staan, dan gebeurt dit afwijken van de partijlijn soms en soms wordt het zelfs toegestaan vanuit de partij om de zetel in dit district veilig te stellen voor volgende verkiezingen (Carey, 2007; Sieberer, 2010). Hier is dus de vraag die naar voren komt, of dit effect van een district dus ook geldt binnen een MMP-kiesstelsel. Hieruit komt dan ook de onderzoeksvraag naar voren:

Wat is de invloed van het in een district en via de partijlijst verkozen kunnen worden op het tegen de partijlijn in stemmen van parlementsleden?

Een belangrijke reden om dus onderzoek te doen naar een MMP-kiesstelsel zoals het parlement van Nieuw-Zeeland of de Duitse Bondsdag, is dat onderzoek naar MMP-kiesstelsels geen eenduidige bevindingen oplevert over de vraag of parlementsleden die in districten worden verkozen, eerder tegen de partijlijn stemmen dan parlementsleden die via gesloten partijlijsten worden gekozen.

Zowel Schotland als Nieuw-Zeeland hebben in de jaren negentig het mixed-member proportional (MMP) kiesstelsel aangenomen. Nieuw-Zeeland is overgestapt van 'first-past-the-post'-verkiezingen naar het MMP-kiesstelsel in 1996, slechts drie jaar voordat Schotland een licht verschillende versie van een MMP-kiesstelsel (die de Britse regering het ‘additional

member system' noemt) om het Schotse parlement in 1999 te kiezen als onderdeel van de machtsoverdracht in het Verenigd Koninkrijk (Lundberg, 2013). In 2011 is er in Nieuw-Zeeland een nationaal bindend referendum geweest met de optie om het MMP-kiesstelsel te behouden of terug te gaan naar 'first past the post', de uitslag hiervan was dat de Nieuw-Zeelanders het huidige systeem, MMP, wilden behouden, dit kreeg 58% van de stemmen (Eberhard, 2017). Dit laat zien dat de bevolking van Nieuw-Zeeland tevredener is met de gang van zaken binnen dit kiesstelsel ten opzichte van 'first past the post', wat ze eerst hadden.

Het voorgaande voorbeeld is dan ook de reden dat er in sommige andere landen ook daadwerkelijk een reactie op gang is gekomen om eventueel over te stappen naar een MMP-kiesstelsel. In Canada is dit bijvoorbeeld het geval, er zijn hier zelfs verkiezingsbeloften over gedaan door kandidaten voor het parlement en er zijn verschillende stemmingen en referenda over geweest (Eberhard, 2017). 'Er was wat ironie te vinden in de laatste afwijzing van verkiezingshervorming in Canada, dit keer met dank aan de kiezers op Prince Edward Island. Hoewel de algemene stemming enigszins voorstander was van de status-quo, slaagden de pro-hervormingstroepen erin om te zegevieren via het systeem dat ze probeerden omver te werpen: de "ja" -stem won meer districten ondanks het verliezen van de populaire stemming (Breakenridge, 2019).'

Dit alles geeft aan dat er binnen bepaalde landen, vooral landen met een 'first past the post' kiesstelsel, behoefte is aan verandering, waarbij MMP bij deze landen door een aantal parlementsleden wordt voorgedragen als beste alternatief, deze zou niet te veel afwijken van wat bestaat, want de district vertegenwoordiging blijft. Toch wordt het hier door de toevoeging van proportionele vertegenwoordiging een betere weerspiegeling van de kiezers uitgedragen binnen het aantal zetels in het parlement.

De vraag is natuurlijk of parlementsleden ook anders stemmen in een MMP-kiesstelsel. Er is hier natuurlijk nog steeds sprake van districtsvertegenwoordiging, maar ook is er sprake van een partijlijst die kan bepalen of bepaalde kandidaten in het parlement komen. Hierbij komt ook naar voren wat binnen een MMP-kiesstelsel de redenen zijn voor parlementsleden om op een bepaalde manier te stemmen. Dit kan voor parlementsleden, partijen en de kiezers belangrijk zijn of zij de overstap naar een MMP-kiesstelsel zouden willen en welke strategieën zij hierop na zouden moeten houden nadat deze overstap eventueel heeft plaatsgevonden. Binnen de al bestaande mixed member proportional kiesstelsel kan het ook van belang zijn hoe bepaalde parlementsleden zich gedragen bij stemmingen op basis van de partijlijn, dit aangezien de kiezer dan meer een idee heeft waarop deze stemt en de verwachte uitkomst hiervan.

Literatuurreview

Partijeenheid

De mate waarin politieke partijen eenheidsactoren zijn, is cruciaal voor zowel de politieke wetenschap als voor de politiek zelf. In de politieke wetenschappen veronderstellen hypothesen over de strategieën van partijen bij verkiezingen of coalitievorming over het algemeen dat deze partijen eenheidsactoren zijn (Andeweg & Thomassen, 2010; van Vonn, 2016). Hierbij komt het begrip partijeenheid naar voren. Dit is dan ook in hoeverre er eenheid binnen een partij is. In welke mate de leden van deze partij het met elkaar eens zijn en/of in welke mate ze binnen het parlement als een geheel stemmen, waarbij dus niemand afwijkt van de lijn die door de partij is gekozen, of die door de meerderheid van de partij wordt aangehouden. Des te meer leden afwijken van deze partijlijn, des te lager de partijeenheid van deze partij is. Het is het dus van groot belang om te weten of deze partijen überhaupt een en dezelfde actor zijn, maar ook is het belangrijk om te begrijpen hoe deze tot eenheid komen. Toch zijn er altijd parlementsleden die in sommige gevallen tegen de partijlijn in stemmen en is dus de vraag waarom deze parlementsleden soms alsnog tegen de partijlijn in stemmen. In de politiek zelf is partijeenheid een belangrijke voorwaarde voor de impact van een partij op het openbare beleid. Dit komt doordat wanneer de partij als een geheel stemt, en er dus geen enkel partijlid afwijkt van de partijlijn, er meer stemmen zijn die hetzelfde doel nastreven binnen dit beleid. Als alle leden zich dus aan de partijlijn houden, worden stemmingen makkelijker gewonnen en wordt het gewilde beleid behaald. Ook zal de onderhandelingspositie van een partij waar grote eenheid heerst sterker zijn. Dit omdat de andere partijen verwachten dat deze partij als blok zal stemmen en de stem van de partij als geheel dus ook de waarde heeft van de stemmen van alle leden in het parlement van die partij bij elkaar. Vandaar dat zowel de mate waarin politieke partijen in eenheid handelen (met name in wetgevende stemmingen) als de determinanten ervan in de literatuur veel aandacht hebben getrokken.

Binnen het onderzoeksveld naar partijeenheid en de verschillende factoren die hieraan zouden kunnen bijdragen, zijn verschillende concepten verwarrend, met termen als 'partijdiscipline' (partijleiderschap dat de leden 'straft' door het gebruik of de dreiging van sancties) en 'partijcohesie' (homogeniteit van de beleidsvoorkeuren) die zowel afhankelijke als onafhankelijke variabelen aanduiden (Andeweg & Thomassen, 2010). De bestaande literatuur erkent zowel verwachte sancties als homogeniteit, van de ideologie van partijleden, als manier om tot partijeenheid te komen.

De twee paden naar partijeenheid die worden onderscheiden door Ozbudun (1970) en Krehbiel (1993) zijn (verwachte) sancties die tot stand komen wanneer parlementsleden tegen de partijlijn stemmen en juist volgens de eigen voorkeuren stemmen wanneer deze in strijd zijn met de beslissing van de partij of zijn leiderschap. En ten tweede homogeniteit van de beleidsvoorkeuren van de leden van een parlementaire partij. In het eerste geval hebben de parlementsleden voorkeuren die afwijken van die van hun partij, maar volgen zij bij een stemming de partijlijn om negatieve sancties te vermijden. In het tweede geval zijn er geen sancties nodig omdat de voorkeuren van leden samenvallen met de positie van hun partij. Een dergelijke homogeniteit is aannemelijk het gevolg van ofwel zelfselectie (leden die lid worden van de politieke partij waar zij het het meest mee eens zijn) of selectie vanuit de partij (partijkiezers die de kandidaten voordragen die het het meest eens zijn met de partijideologie of het platform) (Andeweg & Thomassen, 2010).

Toch worden hierbij partijloyaliteit en taakverdeling binnen parlementaire partijen weinig benoemd (Andeweg & Thomassen, 2010). Homogeniteit, loyaliteit en taakverdeling blijken uit het onderzoek van Andeweg & Thomassen (2010) allemaal een belangrijke rol te spelen. Zij vinden het minste bewijs voor sancties als een belangrijke bepalende factor voor partijeenheid, met de mogelijke uitzondering van partijen in de regeringscoalitie. Bailer (2018) vind binnen vijf Europese landen juist wel bewijs voor partij discipline als maatregel om tot partijeenheid te komen, vooral zelf promotie in de media en het parlement worden afgenomen van parlementsleden die niet de partijlijn volgen en meer toegedragen aan leden die dit wel doen, ook commissielidmaatschap wordt toegewezen aan partijleden in het parlement die zich loyaal opstellen en wordt afgenomen van leden die dit niet doen. Er wordt al voor langere tijd erkend dat partijeenheid het resultaat kan zijn van het partijleiderschap dat de leden 'straft' door het gebruik of de dreiging van sancties (partijdiscipline). Partijeenheid zou echter ook het resultaat kunnen zijn van leden die beleidsvoorkeuren delen (Krehbiel, 1993; Ozbudun, 1970; van Vonno, 2016).

Parlementsleden kunnen ervoor kiezen om in de partijlijn te stemmen, ondanks dat ze hier niet per se voor staan, zelfs als geen geloofwaardige sancties worden verwacht. Ze kunnen dit doen vanuit een 'logic of appropriateness' in plaats van 'logic of consequence', dit omdat binnen de rol die ze vervullen geïnternaliseerd is (Crowe, 1983, 1986; Kam, 2009); het is gepast dat een individuele parlements lid zijn of haar trots inslikt voor het grotere goed van partijeenheid: 'Leden kunnen loyaal blijven op grond van hun plicht, in welk geval parlementsleden zich bewust zijn van de verwachtingen die aan hun rol zijn verbonden; ze zijn het misschien niet eens met hun leiders over het onderwerp in kwestie, maar ze erkennen het

belang en het nut van partijloyaliteit' (Jensen, 2000). Dit wordt ook wel partijloyaliteit genoemd. In Nederland (89 procent), Noorwegen (85 procent), Spanje (83 procent) en Ierland (80 procent), blijkt de norm van partijloyaliteit onder parlementsleden hoog te zijn. In Zwitserland vond maar 13 procent van de parlementsleden dat parlementsleden de partijlijn moesten volgen ook al was dit parlementslid het niet eens met de partijlijn. Ook in Frankrijk, Italië, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk en Polen, waar een minderheid van de parlementsleden aangeeft dat als een parlementslid bij onenigheid moet kiezen voor de positie van de partij, lijkt partijloyaliteit ook iets minder gangbaar (van Vonno, 2016).

Ook bestaat er nog een andere reden waarom leden binnen een partij eenheid vertonen bij hoofdelijke stemmingen. In de meeste fracties van parlementsleden krijgen individuele leden een bepaalde beleidsportfolio toegewezen en vertegenwoordigen zij de partij in bepaalde parlementaire commissies of treden zij op als partijwoordvoerders voor bepaalde beleidsterreinen. Leden kunnen een persoonlijke voorkeur hebben voor een kwestie die buiten hun eigen beleidsbevoegdheid valt, maar zullen hun mening geven aan de partijspecialist op dat gebied als het gaat om een stemming over die kwestie. Deze vorm van coördinatie kan het gevolg zijn van de werklast die het voor leden onmogelijk maakt om hun eigen persoonlijke mening te ontwikkelen over kwesties buiten hun eigen portefeuille. Of het kan deel uit maken van een strategie die inhoudt dat het ene parlementslid zich niet met de portfolio van een ander parlementslid bemoeit, als de ander dat ook niet doet, zodat ieder zich goed kunnen focussen op de eigen portfolio.

Partijlijn

Nu vast is gesteld dat partijeenheden een belangrijke factor is voor partijen om tot beleid te komen en dat er verschillende manieren zijn voor een partij om tot deze eenheid te komen, is het belangrijk om te kijken naar de strategische overwegingen die een parlementslid maakt voordat dit parlementslid een stem uitbrengt. Er zijn ondanks al deze manieren tot partijeenheden nog steeds parlementsleden die in sommige gevallen zich niet aan de partijlijn houden, maar hier juist tegen in gaan. Er zijn binnen het MMP-kiesstelsel verschillende electorale factoren die het stemgedrag van parlementsleden beïnvloeden en welke bij een parlementslid dus kunnen bijdragen bij de keus om tegen de partijlijn in te stemmen.

Een eerste electorale factor die in het algemeen wordt beschouwd als van invloed op deze strategische overwegingen van de parlementsleden, betreft hun wijze van verkiezing. Van parlementsleden wordt doorgaans verwacht dat ze eerder de partijlijn zullen volgen als ze zijn gekozen op basis van een gesloten partijlijst en dus voor herverkiezing alleen steun van de partij

vereist is. Deze steun kan behaald worden door de partijlijn te volgen (Norris, 2000). Terwijl als het parlementslid via het district verkozen is, heeft het niet per se de partij nodig voor deze herverkiezing in het parlement.

Ook is het zo dat parlementsleden die via een district verkozen zijn, zijn verkozen via een geografische subset van kiezers. Onder deze voorwaarden kunnen uitdagingen voor partijeenheden het gevolg zijn van spanningen en conflicten tussen de partijlijn en de beleidsvoorkeuren voor het district. Een parlementslid dat via een district verkozen is, zal dus eerder tegen de partijlijn in stemmen omdat dit in het voordeel kan zijn van het district. Zelfs bij afwezigheid van tegenstrijdige voorkeuren tussen district en partijlijn zullen deze parlementsleden middelen en hun aandacht moeten verdelen tussen het district en de partij om herverkiezing te waarborgen (Zittel & Nyhuis, 2019). Binnen MMP-kiesstelsels zijn er dus twee manieren waarop een kandidaat verkozen kan worden in het parlement te komen, dit kan via een gesloten partijlijst of via een district. De wijze waarop een parlementslid verkozen is, dus op basis van district, of op basis van een gesloten partijlijst zou effect kunnen hebben op de manier waarop dit parlementslid stemt. Waarin wordt verwacht dat kandidaten die via een district verkozen zijn eerder tegen de partijlijn in stemmen.

Hieruit volgt de eerste hypothese van dit onderzoek:

H1: Parlementsleden die via een district verkozen zijn, zullen eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden die via de partijlijst verkozen zijn.

Kamerleden gekozen in districten met één lid zouden zich richten op hun district, terwijl degenen die via lijsten met gesloten partijen worden gekozen zich op hun partij zouden concentreren. Dit gaat echter voorbij aan het feit dat kandidaten in systemen met meerdere leden tegelijkertijd in een district en op de lijst van hun partij kunnen staan (Stoffel, 2014). In dit onderzoek zal er ook worden gekeken naar deze zogenaamde ‘dual-candidates’, kandidaten die en op de partijlijst verkozen konden worden voor de Bondsdag en die in een district verkozen konden worden voor deze bondsdag. Dit zijn dus kandidaten die ondanks dat ze door een van deze twee manieren in de Bondsdag zijn verkozen, ook via de andere weg verkozen hadden kunnen worden. Ook is het mogelijk dat ze soms zelfs hoog genoeg op de lijst stonden om ook als ze niet via het district verkozen zouden zijn, ze via de partijlijst alsnog in de Bondsdag zouden zitten.

Er zijn verschillende theorieën over het verschil tussen kandidaten die via district of partijlijst zijn verkozen en de mate waarop deze parlementsleden dan voor of tegen de partijlijn instemmen. ‘Dual-candidates’ kunnen een gemengde strategie volgen in plaats van systematisch proberen te voldoen aan de verwachtingen binnen het district of binnen de partijlijst. Deze kandidaten zullen dus per issue bekijken aan welke van de twee verwachtingen ze zullen voldoen. In verschillend onderzoek wordt ‘dual-candidacy’ met regelmaat afgeschilderd als een bron van besmetting, dit aangezien ze dus een prikkel hebben om aan de verwachtingen van en de partij en het district te voldoen bij stemmingen. Dit gebeurt ongeacht de manier waarop ze uiteindelijk daadwerkelijk verkozen zijn (Bawn & Thies, 2003; Ferrara, F., Herron, E.S. & Nishikawa, M., 2005; Manow, 2015).

Hieruit volgen dan ook de volgende hypothese voor dit onderzoek:

H2: Dual-candidates zullen eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden die niet via district én partijlijst verkozen konden worden.

Een andere electorale reden die effect heeft op parlementsleden om tegen de partijlijn in te stemmen is de electorale veiligheid of electorale kwetsbaarheid van een parlements lid (Ohmura, 2014). Over het algemeen hebben parlementsleden, van wie de vooruitzichten veilig zijn, weinig tot geen redenen om tegen de partijlijn in te stemmen. Het tegenwerken van het partijleiderschap is niet noodzakelijk vanuit het oogpunt van herverkiezing en kan schadelijk zijn voor een verdere carrière binnen deze partij. Hetzelfde geldt voor verkiezingsonveilige parlementsleden van wie de herverkiezingsperspectieven in de gesloten partijlijst alleen afhankelijk zijn van hun lijstpositie, die door de partij wordt toegekend, en de algemene verkiezingsprestaties van de partij. Hierbij is er dus ook geen noodzaak om tegen de partijlijn in te stemmen (Ohmura, 2014).

Parlementsleden die via een district verkozen zijn, zijn daarentegen afhankelijk van elke beetje lokale steun voor herverkiezing en kunnen dus redenen hebben om tegemoet te komen aan de eisen van het district, zelfs als dit betekent dat ze tegen de nationale partij in moeten stemmen.

Hieruit volgt de derde en laatste hypothese voor dit onderzoek:

H3: Parlementsleden met een lagere electorale veiligheid, zullen eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden met hogere electorale veiligheid.

Methodologie en analyse

Onderzoeksontwerp

Er zijn verschillende landen met een MMP-kiesstelsels waar de hypothesen uit dit onderzoek aan getoetst zouden kunnen worden, waaronder Nieuw-Zeeland, Schotland en Duitsland. De verschillende hypothesen die hiervoor naar voren gekomen zijn, zullen uiteindelijk worden getoetst met behulp van de hoofdelijke stemgegevens van de Duitse Bondsdag (Bundestag). De Bondsdag is het oudste ‘Mixed Member Proportional’ (MMP) kiesstelsel op nationaal niveau, opgericht in 1949 en wordt met regelmaat beschouwd als een prototype voorbeeld hiervan (Saalfeld, 2005). Ongeveer de helft van de parlementsleden van de Bondsdag wordt verkozen in districten, terwijl de andere helft de zetel verkrijgt via proportionele representatie op de partijlijst. Dit gebeurt op dit moment in zestien districten met in ieder district meerdere deelstaten.

De totale verdeling van de zetels is evenredig aan het nationale aandeel van proportionele representatie op de partijlijst, dit alleen voor partijen die ten minste vijf procent van deze nationale stemming bereiken (een soort kiesdrempel voor deze partijen), of er moet in drie districten gewonnen worden. Ondanks kleine veranderingen zijn de basisregels van het kiesstelsel van de Duitse Bondsdag in de loop van de tijd stabiel gebleven, waardoor politieke partijen en individuele parlementsleden een diepgaand inzicht hebben verkregen in de institutionele mechanismen (Saalfeld, 2005; Zittel, 2017). Door deze stabiliteit is het ook mogelijk om over de jaren heen onderzoek naar de hypothesen te doen. Er zal, om een vergelijking over tijd binnen dit onderzoek te doen naar de periode van 1998 – 2013 gekeken worden. Dit zijn de 14^e, 15^e, 16^e en 17^e zittingsperiode van de Bondsdag. Hier is voor gekozen om meer data te kunnen analyseren. Er is niet gekozen om voor de gehele geschiedenis van de Bondsdag te toetsen, aangezien dit veel voeten in de aarde heeft en het geen reëel beeld van de hedendaagse politiek geeft. Er zal alleen naar de Duitse Bondsdag gekeken worden, aangezien de data hiervan goed beschikbaar is, wat in de andere MMP-stelsels niet in deze mate het geval is. Het zal hier dus gaan om ‘single case-study’.

Operationalisering

Er zijn verschillende begrippen in de hypothesen die verduidelijking behoeven om op een goede manier getoetst te kunnen worden. Hier zal worden ingegaan op de manier waarop deze termen toetsbaar gemaakt zullen worden en waarom op deze manier. Voor deze data wordt een

combinatie van drie bestaande datasets gebruikt, genaamd: Vote Characteristics (Bergmann, Bailer, Ohmura, Saalfeld, & Sieberer, 2018a), MP Characteristics (Bergmann, Bailer, Ohmura, Saalfeld, & Sieberer, 2018b) en Voting Behavior (Bergmann, Bailer, Ohmura, Saalfeld, & Sieberer, 2018c). In deze datasets die gebruikt worden en de richting van het onderzoek, is het van groot belang eerst in te gaan op hoe de partijlijn wordt gedefinieerd, zodat kan worden onderzocht wanneer bepaalde parlementsleden tegen deze partijlijn in stemmen. Als eerste zal de partijlijn worden verduidelijkt, waarna er bekeken kan worden of parlementsleden tegen deze partijlijn ingestemd hadden. Dit aantal keer dat een parlements lid tegen de partijlijn had gestemd is daarna in een percentage uitgedrukt voor hoe vaak dit is op het totaal aantal stemmen van dit parlements lid, wat een getal tussen de 0 en de 1 weergeeft.

Deze partijlijn wordt meetbaar gemaakt door de absolute meerderheidspositie binnen de partij bij de hoofdelijke stemming, als deze absolute meerderheidspositie afwezig is binnen de partij, wordt het standpunt van de voorzitter van de fractie als partijlijn gecodeerd. Als de voorzitter geen stem heeft uitgebracht, dan wordt de data zo gecodeerd dat er geen duidelijke partijlijn is op het onderwerp van deze stemming. Hierna kan worden gekeken naar of een individueel parlements lid voor of tegen deze partijlijn heeft gestemd. Dit wordt gedaan door middel van de individuele data van ieder parlements lid. Hierbij staat op welke manier deze gestemd heeft. In de oorspronkelijke data wordt dit gedefinieerd in negen verschillende categorieën. Waaronder, geen afwijking van de partijlijn, zwakke afwijking van de partijlijn en sterke afwijking van de partijlijn. Ook worden er twee verschillende vormen van afwezigheid gecodeerd (Bergmann, Bailer, Ohmura, Saalfeld, & Sieberer, 2018d). Om deze data beter te kunnen gebruiken binnen dit onderzoek, is de data binair gecodeerd, sterke afwijking en zwakke afwijking vallen tezamen onder tegen de partijlijn in stemmen, de andere data is ingedeeld als niet tegen de partijlijn in stemmen. Zodat er een duidelijk verschil is tussen deze twee. Hier is dus de partijlijn gedefinieerd, maar dit is dus nog niet bruikbaar voor de drie hypothesen, aangezien de afhankelijke variabele is in welke mate een parlements lid tegen de partijlijn in stemt. Voor elk parlements lid is er voor elke stemming die ze in een zittingsperiode hebben meegemaakt een aparte variabele aangemaakt, welke per stemming gecodeerd is of deze wel of niet tegen de partijlijn in gaat. Aangezien dit onhandig is voor toetsing, is deze data van elk parlements lid over de gehele zittingsperiode samengevoegd, waardoor er voor al deze stemmen nu per parlements lid een variabele is, waarin staat hoe vaak zij in deze zittingsperiode tegen de partijlijn in hebben gestemd. Om de data van elk parlements lid goed met elkaar te kunnen vergelijken is er ook een variabele met daarin hoeveel stemmen ze daadwerkelijk hebben meegemaakt, waaruit dan een percentage is gehaald van hoeveel

stemmen er tegen de partijlijn waren van het totaal aantal stemmen van dit parlementslid in deze zittingsperiode. Dit komt uiteindelijk tot een getal tussen de 0 en de 1. Deze variabele is dus de proportie waarop parlementsleden tegen de partijlijn in stemmen, waarmee getoetst kan worden of een parlementslid vaker of minder vaak tegen de partijlijn stemt dan een ander parlementslid. Hiermee is de afhankelijke variabele, proportie waarin een parlementslid tegen de partijlijn in stemt gecodeerd. Dit is een interval-ratio variabele.

Het verschil in mandaat is in deze dataset aangeduid door een 1 voor een lijstmandaat en een 2 voor districtmandaat. Deze zijn in de dataset aangepast naar een 0 voor een lijstmandaat en een 1 voor districtmandaat (Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U., 2018d). De variabele mandaat is hier dus een nominale variabele, waarmee de eerste hypothese getoetst kan worden. Er kan dus onderzocht worden of parlementsleden met een districtmandaat eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden met een partijlijstmandaat.

De ‘dual-candidates’ zijn in de dataset vergelijkbaar gecodeerd als het mandaat. In de oorspronkelijke dataset was dit een 1 voor een kandidaat die niet via de partijlijst en het district verkozen kon worden, maar op maar een van deze twee manieren verkozen kon worden. Een 2 voor een kandidaat die wel verkozen kon worden via de partijlijst en via een district. Ook deze is in de dataset aangepast naar een 0 voor niet ‘dual-candidacy’ en een 1 als een kandidaat dus wel een ‘dual-candidate’ is (Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U., 2018d). Deze variabele is dus net als mandaat een nominale variabele die gebruikt kan worden om de tweede hypothese te toetsen en te onderzoeken of dual-candidates eerder tegen de partijlijn in stemmen dan niet dual-candidates.

De electorale veiligheid variabele, wordt berekend door middel van een combinatie tussen de electorale veiligheid van het district (wanneer dit voor een kandidaat van toepassing is), en de electorale veiligheid van de positie op de partijlijst (welke ook wordt gecontroleerd voor het aantal zetels dat de partij, waarbij het individuele parlementslid is aangesloten, behaald heeft). Er komt voor beide van deze variabelen een getal tussen de 0 en de 1 uit, waarbij een 0 aangeeft dat er totaal geen zekerheid is over de herverkiezing van een kandidaat, en de 1 aangeeft dat er een grote zekerheid op herverkiezing is. Voor de totale electorale veiligheid worden de waarden van electorale veiligheid in het district en de electorale veiligheid op de partijlijst bij elkaar opgeteld. De waarde die hieruit volgt, wordt verminderd met de waarde die eruit komt wanneer electorale veiligheid in het district en de electorale veiligheid op de partijlijst met elkaar worden vermenigvuldigd. Hieruit volgt dan weer een getal tussen de 0 en de 1 waarbij weer de nul bijna geen zekerheid op herverkiezing geeft en 1 een bijna zekere

herverkiezing aanduidt (Stoffel, M. & Sieberer, U., 2018; Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U., 2018d). Deze variabele is dus interval-ratio en kan gebruikt worden om de derde hypothese te toetsen, en dus te onderzoeken of parlementsleden met een lagere electorale veiligheid, eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden die een hogere electorale veiligheid hebben.

Tabel 1.1. Zittingsperiode 14

			MIN.	MAX.	GEM.	STAND. AFW.
PROPOTIE	TEGEN	DE	0,00	0,21	0,0300	0,0265
PARTIJLIJN						
MANDAAT			0	1	0,47	0,500
DUALCANDIDATE			0	1	0,84	0,364
ELECTORALE VEILIGHEID			0,01	1,00	0,8463	0,2263

Tabel 1.2. Zittingsperiode 15

			MIN.	MAX.	GEM.	STAND. AFW.
PROPOTIE	TEGEN	DE	0,00	0,33	0,0080	0,0219
PARTIJLIJN						
MANDAAT			0	1	0,48	0,500
DUALCANDIDATE			0	1	0,84	0,364
ELECTORALE VEILIGHEID			0,00	1,00	0,8649	0,2266

Tabel 1.3. Zittingsperiode 16

			MIN.	MAX.	GEM.	STAND. AFW.
PROPOTIE	TEGEN	DE	0,00	0,25	0,0336	0,0265
PARTIJLIJN						
MANDAAT			0	1	0,47	0,500
DUALCANDIDATE			0	1	0,83	0,364
ELECTORALE VEILIGHEID			0,00	1,00	0,8469	0,2263

Tabel 1.4. Zittingsperiode 17

			MIN.	MAX.	GEM.	STAND. AFW.
PROPOTIE	TEGEN	DE	0,00	0,30	0,0174	0,0286
PARTIJLIJN						
MANDAAT			0	1	0,46	0,499
DUALCANDIDATE			0	1	0,86	0,349
ELECTORALE VEILIGHEID			0,00	1,00	0,7906	0,2675

De data zal hierna aan de hypothesen getoetst worden. Met de uitgewerkte variabelen hierboven kunnen deze hypothesen dus worden getoetst. Voor elke zittingsperiode (4), zal elke hypothese bekeken worden en zal bekeken worden of dit daadwerkelijk effect heeft op of een parlementslid eerder voor of tegen de partijlijn zal stemmen. Elke zittingsperiode zal apart worden bekeken, dus alle hypothesen worden per zittingsperiode getoetst. Dit zal worden gedaan aan de hand van lineaire regressie, de afhankelijke variabele, proportie tegen de partijlijn in stemmen, is een interval-ratio variabele, waardoor er dus lineaire regressie en niet logistische regressie plaats kan vinden.

Resultaten

Door deze lineaire regressie zal worden gekeken hoe groot het effect van een districtmandaat, in tegenstelling tot een partijlijstmandaat is op het stemmen tegen de partijlijn in. Hoe groot het effect is van het zijn van een dualcandidate ten opzichte van dit niet zijn op het stemmen tegen de partijlijn in en hoe groot het effect van electorale veiligheid is op het tegen de partijlijn in stemmen, waarbij verwacht wordt dat lagere electorale veiligheid, meer tegen de partijlijn in stemmen veroorzaakt. Zoals eerder besproken, zal dit onderzocht worden voor de vier zittingsperiodes apart. Hierbij zullen natuurlijk eerst alle assumpties voor deze toetsing worden gecontroleerd. Dit moet natuurlijk voor alle variabelen, dus voor de variabelen proportie die tegen de partijlijn stemt, mandaat, dualcandidate en voor electorale veiligheid.

Als eerste is er gekeken naar uitbijters. Er is een percentage van 1,570 aan uitbijters in de data, dus meer dan 1,96 keer de standaardafwijking. Dit is lager dan 5% en is niet zorgwerkend voor deze assumptie. Ook is de 'Cook's distance' veel lager dan 1, waardoor dit ook geen probleem voor de data geeft, er zijn dus geen zeer invloedrijke casussen die het model als geheel sterk beïnvloeden (Field, 2013). De 'Durbin Watson' is 2,045, welke dus tussen de 1 en de 3 in ligt, en erg dicht tegen de 2, er is dus geen sprake van autocorrelatie binnen de data, er is hier dus geen reden tot zorg over de data. Ook is er bij de variabelen geen sprake van heteroscedasticiteit, maar wel van homoscedasticiteit. Dit levert dus ook geen zorgwekkende uitslag (Field, 2013). De afhankelijke variabele is vrijwel normaal verdeeld en er is geen sprake van onafhankelijke variabelen die elkaar (bijna) perfect voorspellen, dus ook geen sprake van multicollineariteit. Hiermee wordt dus aan alle assumpties voldaan en zijn er geen zorgwekkende uitkomsten die de toetsing op basis van lineaire regressie bezwaren.

Interpretatie

Tabel 2. Lineaire regressie op het stemmen tegen de partijlijn in

Zittingsperiode	14	15	16	17
	Model 1	Model 1	Model 1	Model 1
Constante	0,057*** (0,004)	0,017*** (0,004)	0,049*** (0,007)	0,029*** (0,005)
Mandaat	-0,004 (0,002)	-0,001 (0,002)	-0,002 (0,003)	-0,009*** (0,003)
Dualcandidate	-0,005 (0,003)	-0,002 (0,003)	-0,003 (0,004)	-0,002 (0,004)
Electoraal veiligheid	-0,025*** (0,005)	-0,009* (0,004)	-0,014* (0,007)	-0,007 (0,005)
R^2	0,065	0,011	0,012	0,034
Adjusted R^2	0,060	0,005	0,006	0,028
N	637	575	494	514

Noot: ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënten met standaardfout tussen haken.

***p < 0,001, **p < 0,01 *p < 0,05

De afhankelijke variabele hier is de proportie die een individueel parlementslid tegen de partijlijn in stemt. Er is in dit model gekeken naar de onafhankelijke variabelen mandaat, dualcandidate en electorale veiligheid. Welke respectievelijk het verschil tussen districtmandaat en partijlijstmandaat, het verschil tussen kandidaten weergeeft die via district en partijlijst verkozen konden worden en kandidaten die maar via een van de twee verkozen konden worden en de zekerheid die een parlementslid heeft om herverkozen te worden.

Als eerste zal de ‘adjusted R-squared’ bekeken worden, bij deze ‘adjusted R-squared’ gaat het om welk deel van de afhankelijke variabele verklaard wordt door het model. Het gaat hier om de ‘adjusted R-squared’ aangezien het hier om een model gaat dat uit meerdere onafhankelijke variabelen bestaat en er hier bij de ‘adjusted R-squared’ voor wordt gecontroleerd dat meer variabelen altijd een hogere verklarende kracht hebben. Dit model als geheel, waarbij dus de drie onafhankelijke variabelen tezamen worden genomen om de variantie in de afhankelijke variabele te verklaren, heeft een ‘adjusted R-squared’ over deze vier zittingsperiodes die een lage verklarende kracht heeft. Deze is voor elke zittingsperiode onder de 0,1 en verklaard dus minder dan 10 procent van de proportie waarop parlementsliden tegen de partijlijn in stemmen. Zoals in tabel 2 te zien is, is vooral in 15^e en 16^e zittingsperiode de verklarende kracht van dit model erg laag, minder dan 1 procent van de variantie wordt verklaard. In de 14^e zittingsperiode werd ongeveer 6 procent van de proportie, die individuele

parlementsleden tegen de partijlijn in stemden, verklaard door dit model, ook dit is nog aan de lage kant, maar dit is geen extreem slechte voorspeller hiervoor.

Zoals in tabel 2 weergegeven is het effect van het verschil in mandaat gering en in drie van de vier zittingsperiodes niet significant, toch is deze wel significant in de 17^e zittingsperiode ($\beta = -0,009$; $P < 0,001$). Het is in deze 17^e zittingsperiode dus zo dat een parlements lid dat een districtmandaat heeft 0,9 procent minder vaker tegen de partijlijn zou stemmen dan een parlements lid met een partijlijstmandaat. Dit is, op een gemiddelde 2,9 procent tegen de partijlijn instemmen, dit is dus een behoorlijke verandering in de proportie die parlementsleden, in de 17^e zittingsperiode, tegen de partijlijn in stemmen. Met de uitslagen van deze vier zittingsperiodes niet met zekerheid te zeggen dat we de eerste hypothese: *Parlementsleden die via een district verkozen zijn, zullen eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden die via de partijlijst verkozen zijn*, kunnen verwerpen, vooral doordat de 17^e zittingsperiode wel degelijk een significant effect toont, maar in de tegengestelde richting van de verwachting. Hieruit blijkt dus dat de theorie, dat wanneer een parlements lid de steun van de partij nodig heeft om herverkozen te worden, deze minder afwijkt van de partijlijst dan als een parlements lid dit niet nodig heeft (Norris, 2000), deels tegengesproken wordt door de uitslagen van dit onderzoek. Ook de theorie dat bij een districtmandaat de beleidsvoorkeuren van de partij en het district in een clinch kunnen liggen waardoor het parlements lid tegen de partijlijn in zou kunnen stemmen (Zittel & Nyhuis, 2019), wordt dus deels tegengesproken.

De onafhankelijke variabele waarmee de tweede hypothese: *Dual-candidates zullen eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden die niet via district én partijlijst verkozen konden worden*, kan verworpen worden door de uitslagen uit dit onderzoek. Er zijn in alle vier de zittingsperiodes geen significante effecten gevonden die deze hypothese ondersteunen. Daarom zal voor deze casus de tweede hypothese verworpen moeten worden.

De derde variabele, die gekoppeld is aan de derde hypothese: *Parlementsleden met een lagere electorale veiligheid, zullen eerder tegen de partijlijn in stemmen dan parlementsleden met hogere electorale veiligheid*, is de variabele electorale veiligheid. Deze variabele heeft in drie van vier zittingsperiode een significant effect ($P < 0,05$) op de proportie die een individueel parlements lid tegen de partijlijn in stemt. Deze varieert nogal in sterkte tussen de zittingsperiodes, maar op basis van de constante proportie die tegen de partijlijn in gestemd wordt, is dit in deze drie zittingsperiodes een behoorlijke verandering in de afhankelijke variabele. Ondanks dat ook hier een negatief effect uitkomt, als de onafhankelijke variabele stijgt, daalt de afhankelijke variabele, is dit hier in lijn met de verwachting die door de literatuur geschept werd. Een parlements lid met een hogere electorale zekerheid zal minder snel tegen de

partijlijn in stemmen dan een parlements lid met een lage electorale zekerheid (Ohmura, 2014). Deze derde hypothese wordt dus niet verworpen en kan behouden worden voor verder onderzoek.

Conclusie

Er zijn binnen bestaand onderzoek verschillende electorale redenen, die gezien worden als verklaring voor waarom individuele parlementsleden tegen de partijlijn in stemmen. Waaronder de drie getoetste variabelen in dit onderzoek, het verschil in mandaat, het zijn (of niet zijn) van een dual-candidate en de electorale veiligheid van een parlements lid. Hieruit vloeide dan ook drie hypothesen welke respectievelijk, in het kort het volgende inhielden. Een parlements lid met een district mandaat stemt eerder tegen de partijlijn in, een parlements lid welke een dual-candidate is stemt eerder tegen de partijlijn in en een parlements lid met een lagere electorale veiligheid stemt eerder tegen de partijlijn in.

De resultaten van dit onderzoek zorgden ervoor dat de tweede hypothese in ieder geval verworpen kan worden, er is hier geen enkel significant bewijs voor gevonden in de 14^e, 15^e, 16^e en 17^e zittingsperiode van de Duitse Bonds dag. De eerste hypothese leverde tegenstrijdige resultaten op, met in de 17^e zittingsperiode wel degelijk significant bewijs, maar in de andere drie zittingsperiodes niet. De derde hypothese vond in drie van de vier zittingsperiodes significante effecten op de proportie die individuele parlementsleden tegen de partijlijn in stemmen. Hierbij is dus slechts deels antwoord gekomen op de onderzoeksvraag: *Wat is de invloed van het in een district en via de partijlijst verkozen kunnen worden op het tegen de partijlijn in stemmen van parlementsleden?* Het antwoord hierop is dat het zijn van een dual-candidate geen significant effect heeft op het tegen de partijlijn in stemmen, het hebben van een district mandaat ten opzichte van een partijlijst mandaat geeft discutabele resultaten, sommige wel, andere niet significant, en dat hogere electorale veiligheid een negatief effect heeft op de proportie waarin individuele parlementsleden tegen de partijlijn in stemmen.

Reflectie

Het blijft ook aan de hand van dit onderzoek lastig om uitspraken te doen over de daadwerkelijke consequenties voor de bestaande theorieën en onderzoeken op het gebied van stemgedrag van individuele parlementsleden. Er zijn geen zeer duidelijke onontkoombare resultaten uit de toetsing gekomen die definitief een verwerping laten plaatsvinden, ook blijft

het lastig om een theorie daadwerkelijk aan te nemen aan de hand van dit onderzoek. Deels doordat een theorie aannemen bijna onmogelijk is, er kan altijd nog bewijs ertegen gevonden worden, maar ook doordat dit onderzoek volledig gefocust is op de electorale redenen, waarbij dus voorbijgegaan wordt aan verscheidene andere redenen voor parlementsleden om van de partijlijn af te wijken. Dit is dan ook goede stap voor vervolgonderzoek, waarin onderzocht kan worden of andere redenen, zoals socialisatie (hoelang een parlements lid al dient in het parlement) en de bepaalde belangrijke taken die een parlements lid heeft op het moment van of vooraf aan de stemming, zoals ministerschap.

Een kleine tekortkoming binnen dit onderzoek is de volledige focus op de Duitse Bonds dag, welke natuurlijk een prototype MMP-kiesstelsel heeft (Saalfeld, 2005), maar dit is niet de enige. Vervolgonderzoek zou dus ook kunnen onderzoeken of deze hypothesen, of andere hypothesen over stemgedrag binnen MMP-kiesstelsels, ook hier wel of niet verworpen zullen worden, dit om een breder begrip hiervan te krijgen en meer zekerheid binnen de theorieën te creëren.

Aangezien uit dit onderzoek blijkt dat electorale veiligheid het grootste belang speelt bij de proportie waarin een parlements lid tegen de partijlijn in stemt, kunnen politieke partijen hier rekening mee houden bij het proberen te creëren van partijeenheden en kan dit in andere MMP-stelsels (of in dezelfde wanneer er nieuwe zittingsperiodes geweest zijn) verder onderzocht worden.

Literatuurlijst

- Andeweg, R.B. & Thomassen, J. (2011). Pathways to Party Unity: Sanctions, loyalty, homogeneity and division of labour in the Dutch parliament. *Party Politics* 17(5), 655–672.
- Bailer, S. (2018). To use the whip or not: Whether and when party group leaders use disciplinary measures to achieve voting unity. *International Political Science Review*, 39(2) 163–177.
- Bawn, K. & Thies, M.F. (2003). A comparative theory of electoral incentives. Representing the unorganized under PR, plurality and mixed-member electoral systems. *Journal of Theoretical Politics*, 15(1), 5–32.

- Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U. (2018a), "BTVote Vote Characteristics", <https://doi.org/10.7910/DVN/AHBBXY>, Harvard Dataverse, V1.
- Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U. (2018b), "BTVote MP Characteristics", <https://doi.org/10.7910/DVN/QSFXLQ>, Harvard Dataverse, V1.
- Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U. (2018c), "BTVote Voting Behavior", <https://doi.org/10.7910/DVN/24U1FR>, Harvard Dataverse, V1.
- Bergmann, H., Bailer, S., Ohmura, T., Saalfeld, T. & Sieberer, U. (2018d), "Codebook for BTVote datasets", <https://doi.org/10.7910/DVN/RESB5L>, Harvard Dataverse, V1.
- Breakenridge, R. (2019, 27 April). COMMENTARY: Canadians keep rejecting electoral reform. Maybe we should take heed. Geraadpleegd van <https://globalnews.ca/news/5209146/canada-electoral-reform/>
- Carey, J. M. (2007). Competing Principals, Political Institutions, and Party Unity in Legislative Voting. *American Journal of Political Science*, 51(1), 92–107.
- Carey, J.M. (2009). Legislative Voting and Accountability. Cambridge: Cambridge University Press
- Crowe, E. (1983). 'Consensus and Structure in Legislative Norms: Party Discipline in the House of Commons', *Journal of Politics*, 45, 907–931.
- Crowe, E. (1986) 'The Web of Authority: Party Loyalty and Social Control in the British House of Commons', *Legislative Studies Quarterly*, 11, 161–85.
- Eberhard, K. (2017, 19 Juni). This is how New Zealand fixed its voting system - The Kiwis can teach Cascadia a thing or two. Geraadpleegd van <https://www.sightline.org/2017/06/19/this-is-how-new-zealand-fixed-its-voting-system/>
- Ferrara, F., Herron, E.S. & Nishikawa, M. (2005). Mixed Electoral Systems. New York, NY: Palgrave MacMillan.
- Field, A. (2013). Discovering Statistics using IBM SPSS Statistics (4e ed.). Los Angeles, Verenigde Staten: SAGE Publications.
- Jensen, T. K. (2000) 'Party Cohesion', in P. Esaiasson and K. Heidar (eds) *Beyond*

- Westminster and Congress*, 210–36. Columbus, OH: State Press.
- Kam, C. (2009). *Party Discipline and Parliamentary Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Krehbiel, K. (1993) ‘Where’s the Party?’ *British Journal of Political Science*, 23, 235–66.
- Lundberg, T.C. (2013). Politics is Still an Adversarial Business: Minority Government and Mixed-Member Proportional Representation in Scotland and in New Zealand. *The British Journal of Politics and International Relations*, 15, 609-625.
- Manow, P. (2015). *Mixed Rules, Mixed Strategies. Candidates and Parties in Germany’s Electoral System*. Colchester: ECPR Press.
- Norris, P. (2000). The 1998 Northern Ireland Assembly Election. *Politics*, 20(1), 39-42.
- Ohmura, T. (2014). When Your Name is on the List, it is Time to Party: The candidacy divide in a mixed- member proportional system. *Representation* 50(1), 69–82.
- Ozbudun, E. (1970) *Party Cohesion in Western Democracies: A Causal Analysis*. *Sage Professional Papers in Comparative Politics*, 01–006, Beverly Hills, CA: Sage.
- Saalfeld, T. (2005). ‘Germany. Stability and Strategy in a Mixed-Member Proportional System’, in Michael Gallagher and Paul Mitchell (eds.), *The Politics of Electoral Systems*. Oxford, Oxford University Press, 206–229.
- Sieberer, U. (2006). Party Unity in Parliamentary Democracies: A comparative analysis. *Journal of Legislative Studies*, 12(2), 150–178.
- Sieberer, U. (2010). Behavioral consequences of mixed electoral systems: Deviating voting behavior of district and list MPs in the German Bundestag. *Electoral Studies*, 29 , 484–496.
- Stoffel, M.F. (2014). MP behavior in mixed-member electoral systems. *Electoral Studies*, 35, 78-87.
- Tavits, M. (2009). The Making of Mavericks: Local loyalties and party defection. *Comparative Political Studies*, 20(10), 1–23.
- Vonno, C.M.C. van. (2016). Achieving party unity: a sequential approach to why MPs act in

concert (Proefschrift). Geraadpleegd van <http://hdl.handle.net/1887/38275>

Zittel, T. (2017). Electoral systems in context: Germany. In: Herron ES, Pekkanen RJ and Shugart MS (eds), *The Oxford Handbook of Electoral Systems*. Oxford, UK: Oxford University Press.

Zittel, T. Nyhuis, D. (2019). Two faces of party unity: roll-call behavior and vote explanations in the German Bundestag. *Parliamentary Affairs*, 72(2), 406–424.